

Van Michel van Ast en Patricia van Slobbe mogen De Kleppen Dicht! 'Wat wij onze lezers toewensen, is glorieus falen'

Michel van Ast en Patricia van Slobbe werken beiden in het onderwijs, geven beiden onderwijs & ICT-trainingen en hebben samen het boek *Kleppen Dicht!* geschreven waarin de docent aan de hand van voorbeelden uit de dagelijkse lespraktijk stap voor stap wordt meegenomen in de wereld van de 'activerende digitale didactiek'. En nee, nu hoeft je niet meteen je mond te houden zoals de titel suggereert, maar: 'Start de les eens met de laptopkleppen dicht en open die pas als er meerwaarde te behalen is.'

Tekst Mandy de Bruijn

Waarom kleppen dicht?

Michel: 'Wat ons is opgevallen, is dat op veel scholen die kiezen voor onderwijs met laptops of tablets, de leerlingen de klas binnenkomen en onmiddellijk het apparaat uit de tas halen, de klep open doen en volledig zijn afgeleid. Die apparaten verstoren het contact en voegen in de les lang niet altijd wat toe. Vandaar 'kleppen dicht'.'

Wie zijn Michel van Ast en Patricia van Slobbe?

Michel: 'Ik ben docent en geef als zelfstandige lezingen en workshops over onderwijs en ICT. Daarnaast adviseer, begeleid en train ik onderwijsinstellingen die ICT willen inzetten. Ook ben ik oprichter en voorzitter van The Crowd en schrijf ik voor diverse onderwijsbladen en -blogs.'

Patricia: 'Ik kom uit het bedrijfsleven en heb in 2006 de stap gemaakt naar het onderwijs waar ik werkte als docent Engels, afdelingsleider en clustermanager op een middelbare school. Ik experimenteerde veel met ICT en was altijd al geïnteresseerd in het inzetten van ICT in de klas of schoolorganisatie. Nu geef ik als zelfstandige trainingen en adviseer ik onderwijsinstellingen.'

Waar komt de wens vandaan om onderwijsinstellingen en docenten die technologie willen inzetten, te trainen?

Patricia: 'Als docent en clustermanager probeerde ik altijd het geheim voor de beste les te ontrafelen. Een zoektocht waar veel docenten elke dag mee bezig zijn. Nu we steeds meer ICT gaan gebruiken, is dat niet veranderd. De zoektocht naar de beste les, alleen dan waar mogelijk met ICT, duurt voort en daar ondersteun ik docenten en instellingen met veel plezier bij.'

Michel: 'In de tijd dat ik werkte op de Hogeschool Utrecht begon ik zelf voorzichtig te experimenteren met ICT in mijn lessen. Dat werd opgemerkt en resulteerde in het geven van korte demonstraties en workshops aan collega's. Ik vond het zo leuk om te doen en merkte dat ik er goed in was, dat ik daar mijn werk van heb gemaakt.'

Zijn er volgens jullie kansen die worden gemist als het gaat om onderwijs en ICT?

Michel: 'Zo zou ik het zelf niet formuleren. Het recent verschenen OECD-rapport (Organisation for Economic Co-operation and Development) over de inzet van ICT in het onderwijs verwoordde dat mooi: 'Technology can

amplify great teaching, but it doesn't replace poor teaching.' Het begint bij goed onderwijs, dat is ook wat wij bepleiten in ons boek *Kleppen Dicht!*' Patricia: 'Maar ik denk wel dat er nog winst behaald kan worden in het delen van best practices en het samen ontwikkelen van onderwijs. Dit gebeurt al wel maar nog te weinig, denk ik.'

Welke docentcompetenties horen bij het onderwijs van deze eeuw?

Michel: 'ADEF (Algemeen Directeuren-overleg Educatieve Faculteiten) heeft daar een goed document voor ontwikkeld: de Kennisbasis ICT. Het belangrijkste is misschien niet eens specifieke kennis of vaardigheid, maar meer de houding: bij willen blijven als professional

en het lef hebben om regelmatig iets nieuws te proberen. Waar het om leren gaat, moet je laten zien dat je zelf ook leert. Wat wij de lezers van ons boek dan ook toewensen, is glorieus falen.'

Jullie hebben het in jullie boek vooral over hoe technologie het onderwijs kan 'ondersteunen'. Waarom specifiek die term?

Michel: 'In de eerste plaats om het woord helpen te voorkomen. Niemand hoeft 'geholpen' te worden. Maar ook omdat de docent te allen tijde in *the lead* moet zijn. Wij vinden dat je het leren van een leerling niet uit handen moet geven aan de computer.

Gepersonaliseerd leren invullen als een computeralgoritme, maakt leren arm. Het kan niet zo zijn dat leren hetzelfde is als kennis of vaardigheden opdoen via een algoritme dat 'adaptief' nieuwe sommetjes aanbiedt.'

Patricia: 'Ondersteuning is heel breed. Technologie kan het leren ondersteunen, technologie maakt het mogelijk leerlingen de aangeboden lesstof op hun eigen wijze eigen te maken en om zich te uiten op een manier die bij hen past. Technologie ondersteunt leraren om leerlingen nog beter te begeleiden in hun leerproces, bij het behalen van hun doelen.'

Leerlingen groeien op in een kennis-samenleving die zich snel ontwikkelt. Welke kennis en vaardigheden zijn hierbij nodig?

Michel: 'Leerlingen worden overspoeld met informatie, met prikkels. Het is belangrijk om hen te leren daar goed mee om te gaan. Ze moeten leren om hoofd- en bijzaken te onderscheiden, informatie op waarheid te beoordelen en om te gaan met al die nieuwe media die hen voortdurend het scherm intrekken. Scholen mogen hier veel meer aandacht aan besteden.'

Jullie noemen een laptop of een tablet leergereedschap. Hoe zien jullie dit?

Patricia: 'Het is zonde om een mooi apparaat alleen in te zetten als boek achter glas of als digitaal werkboek. Veel interessanter is het om leerlingen te leren omgaan met de diverse apparaten, waarmee zij in hun werkzame leven te maken zullen krijgen.'

Michel: 'Ik zie veel scholen en docenten

die vooral op zoek gaan naar digitaal leermateriaal. Er zijn zo veel instrumenten en gereedschappen (lees: apps en toepassingen) die ondersteunen bij het leren. Bijvoorbeeld toepassingen om 'even snel' een paar vragen te stellen en te laten beantwoorden via de mobiel. Of leerlingen die na een werkvorm materiaal verzamelen op een online post-it bord. Dat spreekt leerlingen op een andere manier aan. In *Kleppen Dicht!* hebben we geprobeerd ICT op die manier te benaderen en noemen we veel van dit soort concrete, relatief gemakkelijk toe te passen voorbeelden.'

Veel docenten hebben het erg druk en vinden het moeilijk om nieuwe middelen in te voeren. Hoe kunnen we technologie dan toch goed de klassen in krijgen?

Michel: 'Een eerste reactie is misschien: zoek naar manieren waarop ICT het werk van een docent kan verlichten. Maar we moeten ons daar niet op blindstaren. Mensen die zeggen dat je met ICT direct veel tijd kunt besparen, moet je wantrouwen. Zeker in het begin nemen nieuwe dingen veel tijd in beslag. Dat geldt ook voor de inzet van ICT in het onderwijs. Het is enorm waardevol, maar je moet wel de bereidheid hebben om erin te investeren. Daarnaast moeten we leraren ook in staat stellen zichzelf daarin te bewaken. Het liefst samen met andere collega's. In dat kader noem ik graag even *The Crowd*, een vereniging voor leraren die hun vak serieus nemen en die zich graag samen ontwikkelen.'

Patricia: 'Een dag heeft maar 24 uur en er is zoveel te doen. Er moeten dus keuzes worden gemaakt. Ik denk dat het helpt om af te spreken waar de nadruk op ligt binnen een school. Als die ligt op het geven van het best mogelijke onderwijs met de inzet van ICT, dan zijn het die activiteiten die prevaleren. Je kunt beter datgene wat je doet goed doen dan van alles doen, maar niets echt goed.'

Is dat de reden dat jullie het boek het geschreven?

Patricia: 'We hadden het net over de leraren die onder druk staan... We wilden een boek schrijven dat niet vol staat met prachtige theorieën waar je als drukke leraar niet heel veel mee kunt. We wilden een boek waar je direct mee

aan de slag kunt, waar je goede praktijkvoorbeelden in vindt en waar je op eigen tempo mee kunt experimenteren.'

Michel: 'Het was onze ambitie een boek te schrijven met een goed onderbouwd verhaal, maar wel met een concrete en praktische insteek. Een boek waarin we uiteraard ingaan op een aantal toepassingen, maar vooral focussen op goed onderwijs, op didactiek en op activerende werkvormen. We hebben onze eigen ervaring, uit onze eigen lessen en uit de trainingen kunnen bundelen.'

Welke concrete tips en adviezen hebben jullie tot slot nog?

Michel: 'Scholen en leraren die al succesvol zijn in het inzetten van ICT in hun onderwijs, hebben de tijd genomen en zijn rustig begonnen. Daarnaast is het belangrijk om te zoeken naar een goede balans tussen didactiek en technologie. ICT inzetten omdat het leuk is, werkt motiverend, maar is slechts beperkt houdbaar. Het begint met goed lesgeven. Experimenteer. Heb het lef om glorieus te falen. Laat zien dat je zelf ook leert. Accepteer dat het soms fout gaat en leer daarvan.'

Patricia: 'Elke stap is er één. We zien veel docenten die hun eigen experimenten bagatelliseren en denken: wat ik doe, is vast niet interessant om te vermelden. Dat is een absolute misvatting. Juist door experimenten, successen en dikke bloopers te delen, wordt iedereen beter en vaardiger in het gebruik van toepassingen in combinatie met mooie werkvormen. In het boek en op de bijbehorende website www.kleppendicht.nl vind je dan ook veel praktische voorbeelden en authentieke verhalen.' <<